వివేకము, మనస్సాక్షి అనే వాటిని ఎలా వివరించగలం?

వివేకము

కదిలే చంద్రుడు వస్తువులను కదిలించగల సృష్టికర్తను సత్యమని నిరూపిస్తుంది, మరియు ప్రాణులు సజీవులుగా చేసినవానిని సత్య నిరూపణ చేస్తున్నాయి, వాస్తవికతకు మరో మెట్టు – పదార్థానికి మిన్నయైనది, కదలికకు మిన్నయైనది, ప్రాణానికి మిన్నయైనది వివేకము. వివేకాన్ని ప్రసాదించినవాడు వివేకము లేనివాడైయుంటాడనేది స్పష్టమైన ఆలోచన కాదు.

మానవుని వివేకము ప్రాణానికంటె ఎంత శ్రేష్ఠమైనదో ప్రాణము పదార్థంకంటె అంత శ్రేష్ఠమైనది. మానవ మనస్సు ఆశ్చర్యకరమైనది, దానియందు దాగియున్న శక్తి అగోచరం. ఇవాన్ ఎఫ్రిమోవ్ అనే రష్యా దేశపు పండితుడు యిలా వ్రాశాడు:

> అంత్రపోలాజి, సైకాలజీ, లాజిక్, మరియు ఫిజియాలజీలలో ఇటీవల కనుగొన్నవి – మానవ మనస్సు యొక్క శక్తి సామర్థ్యం ఎంతో గొప్పది. మానవ మెదడు యొక్క నిర్మాణం, దాని పనిని గూర్చి ఆధునిక విజ్ఞాన శాస్త్రం తెలిపిన తరువాత దాచియుంచగల దాని ఘనపరిమాణంచే నివ్వెరపోయాం. మనిషి తన పని, జీవితం అనే సగటు పరిస్థితుల్లో, తన ఆలోచనా సామాగ్రిలో కేవలం చాల చిన్న భాగం మాత్రమే వినియోగించుకుంటాడు. మెదడుకు ఉన్న శక్తిలో కేవలం సగమైనా పనికి ఉపయోగిస్తే, ఏ విధమైన కష్టం లేకుండ 40 భాషలను నేర్చుకోగలం, ఎన్‌సైక్లోపీడియాను మొదటినుండి చివరివరకు కంఠత పెట్టగలం డజన్లకొలది కాలేజీలు ఆవశ్యకంగా, కోరే కోర్సులను ముగించగలం.[1]

మానవ మెదడు ప్రకృతి సిద్ధమైన కంప్యూటర్. అది 14 లక్షల కోట్లు అంతర్గత సమాచారాన్ని పంపే యూనిట్స్ కలిగియుంది. ఆశ్చర్యకరంగా, ఈ కంప్యూటర్ ఒక్కటి మాత్రమే ప్రకృతి యొక్క ఆకస్మిక సంభవాలవలన ఏర్పడిందని నిపుణులంటారు. ఒక ఫ్రెంచ్ తాత్వికుడును, గణిత శాస్త్రవేత్తయునైన బ్లెయిసే పాస్కల్ యిలా వ్రాశాడు: "మనిషి రెల్లు వంటివాడు, ప్రకృతిలో బహు బలహీనుడు; అయితే అతడు యోచించే రెల్లు ... విశ్వం అతన్ని చంపవలసి వస్తే, తన్ను చంపిన దానికంటె మనుష్యుడు ఘనుడై ఉంటాడు, ఎందుకంటె తాను చస్తానని అతడెరుగు; తనపై విశ్వానికున్న ఆధిక్యత, దాన్ని గూర్చి విశ్వానికేమియు తెలియదు. ఈ విధంగా సమస్త గౌరవం ఆలోచనలో ఉంటుంది."

మానవ మనస్సుకు గల సామర్థ్యము చార్లెస్ డార్విన్ను దాదాపు నాస్తికుడుగా మార్చినట్టుంది. "మానవ మనస్సు ఎంతో వెనుకకు ఎంతో భవిష్యత్తులోనికి చూడగల

ఆశ్చర్యకరమైన సామర్థ్యముగలది” అని డార్విన్ వ్రాశాడు. కొంతమేరకు “మానవ వివేకపు మనస్సును పోలిన తొలి హేతువును ఊహించేలా అది బలవంతపెట్టుతుంది.” “నేను ఆస్తికుడనుగా పిలువబడడానికి తగుదును” అని అతడన్నాడు. ఏదియెలాగున్నా, “అత్యల్ప జంతువులు కలిగియున్న మనస్సునుండి మానవ మనస్సు వృద్ధి పొందుకుంటూ వచ్చిందని” అతడు ఆలోచించినప్పుడు, నమ్మదగినవైనట్లు మనుష్యుడు నడిపింపబడిన, “ఆ గొప్ప తీర్మానాలను” అతడు సందేహించాడు.[2] అలాగని అతని మనస్సు చెప్పిన దానిని డార్విన్ నిరాకరించాడు ఎందుకంటె ఆలాగు చెప్పగల సామర్థ్యం తన మనస్సుకు ఉన్నట్లు అతడు తలంచలేదు.

మనస్సు దేనితో కూర్చబడింది? “ప్రాథమిక అణువులనుండి” మానవ వివేకము ఉద్భవించినట్టు ఒక విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్త ఊరకే అన్నాడు. (ఇది ఆరంభాన్ని గుప్తం చేస్తుందా?) స్వత సిద్ధమైన “మానసిక గుణ లక్షణాలతో” “హీనమైన రకం మరియు బలహీనమైన తీవ్రత” అనేది ఆరంభాన్ని గుప్తం చేస్తుందా? అలాటి గుణగణాలు ఊహించబడ వలసిందేయని డార్విన్ అంటాడు. “లేకుంటే, ఏ పదార్థ విధానంలోనైనా స్పృహ ఎలాగు వస్తుందో నేను గ్రహించలేకపోతాను.”[3] “విద్యావంతమైన” మరొక సిద్ధాంతమేమంటే, “మానవ స్పృహ” చరిత్ర కాలముకంటె ముందున్న మొరటైన జీవన ప్రకాశం (అంటే పరిణామపు రవ్వ) యొక్క శుద్ధి చేయబడిన సంతతియైయుంది. అలాటి భాష లోతైన ముద్రను కలిగింపవచ్చును, కాని పరిశోధించే మనస్సుకు అది ఏ జవాబులను చెప్పదు.

రెనె డేకార్ట్స్ (1596–1650) మాటల్లో పరిశోధించే మనస్సుకు పాక్షికమైన జవాబులు లేవు: దాని “అంతంలో ఏది ఉన్నా, నా ఉనికికి నియమింపబడిన హేతువు, అది జ్ఞానంగా ఆలోచించేదైయున్నట్టు అనుమతించాలి.”[4] ఆ జీవి ఆలోచించునదైయుంటే, తప్పక వాని సృష్టికర్తయు అలాగే చేయువాడైయుండాలి. “కనీసం ఫలితం (effect)లో ఉన్నంత వాస్తవం దాని హేతువు (cause)లో ఉండి తీరాలి”[5] అని డేకార్ట్స్ అన్నాడు. డేకార్ట్స్ కంటె యింకా నవీనమైన రచయిత యిలా అన్నాడు: మానవ వివేకము; వ్యక్తిత్వాలనేవి తన నిర్మాత యొక్క “వివేకాన్ని, వ్యక్తిత్వాన్ని మనకు బయలుపరుస్తాయి”[6] మనుష్యుడు దేవుని గూర్చిన అవగాహన లేక తెలివిగలిగి ఉన్నప్పుడు, దేవుడు మనుష్యుని గూర్చిన తెలివి లేనివాడని చెప్పడం అర్థ రహితమైయుంటుంది. తెలివి మరియు వ్యక్తిత్వములు దేవుని వ్యక్తిత్వంకంటే తక్కువను నిరూపించవు.

మనస్సాక్షి

కదులుచున్న చంద్రుడు దేవుడు సజీవుడని చూపదు, కాని ఒక వృక్షం ఆ వాస్తవాన్ని తెలుపుతుంది. దేవుడు వ్యక్తియని ఒక చెట్టు కనుపరచదు, అయితే, మానవ వ్యక్తిత్వం ఆ విషయాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది. అలాగే, మానవ మనస్సాక్షి, అతని బాధ్యతా భావన, దేవుడు విలువలు గల వ్యక్తియని చూపుతుంది. నైతిక విలువలను పంచి యిచ్చినవాడు నైతిక వ్యక్తియైన వానికంటె తక్కువైయుండడు.

మానవ నైతిక స్వభావం జంతువులలో కన్పించదు. తమ జీవితాలపై చట్టబద్ధంగా

చెల్లే క్లెయిమ్ ఉన్నట్టు నరులు ఎరిగినవారైయుంటారు, "అతీతమైనది అధికారపూర్వక మైనదియు, సంపూర్ణమైనదియునై ఉన్నట్టు కోరుతుంది"[7] ఒకవేళ చింపాంజీ మాటలాడ గలిగితే, "నాకు కావాలి" అని చెప్పుతుంది; మనిషియైతే, "నేను చేయాలి" అని అంటాడు.

అవిశ్వాసియైన థామస్ హక్స్లే (Thomas H. Huxley, 1825-95) యొక్క కుమారుడు చనిపోయినప్పుడు, అమరత్వమందు నమ్మకముంచడానికి నిరాకరించాడు. ఎందుకంటే "తొందరగా మాట్లాడి, సత్యాన్ని వదలుకొనడానికి" అతడు నిరాకరించాడు.[8] ఏదియెలాగున్నా, హక్స్లే కేవలం "ప్రైమోడియల్ ఊజే" యొక్క శిశువే అయ్యుంటే, తాను నమ్మినట్టు, సత్యం అతనికి ఏ భేదాన్ని చూపుతుంది? సత్యానికి హక్స్లే కనుపరచిన నమ్మకత్వం అతని మట్టి శరీరంనుండి వచ్చింది కాదు. యథార్థత అనేది ఒక రసాయనపు మాటకు తెలియనిది. నరునిలో నైతిక తత్వాన్ని పెట్టినవాడే నైతిక విలువలు లేనివాడని ఊహించడం తార్కిక విరుద్ధమైయుంటుంది.

అంతరంగపు మంచి చెడ్డల వివేచనను బెర్ట్రాండ్ రస్సల్ (1872–1970) గుర్తించాడు. అయితే ఈ విచక్షణను మానవునిలో పెట్టే శక్తికి ఆలోచింపగల సామర్థ్యం లేదని అతడు నమ్ముతాడు. "అది ఒక వింతైన మర్మం ఏమంటే ప్రకృతి, సర్వశక్తిగలదే కాని గుడ్డిది, ... దృష్టితోను, మంచిచెడ్డల తెలివితోను, యోచన లేని తన తల్లి సమస్త కార్యమును విమర్శించు బుద్ధి కుశలతగల ఒక బిడ్డను ఎట్టకేలకు కన్నది."[9] అతని ప్రకారం, వంశావళి ఎరుగని మతిలేని గుడ్డి తల్లి, చూచే, ఆలోచించే, నైతికమైన బిడ్డను కన్నది.

ఆకాశములు, నైతిక చట్టము అనేవాటిని గూర్చి ఇమ్మానుయేలు కాంట్ పట్టువీడని ఆశ్చర్యార్థకంతో అనేకమంది ప్రజల మనస్సులను ఒప్పించాడు. "–నక్షత్రాలతో కూడినదై వెలుపటనున్న ఆకాశములు, మరియు అంతరంగమందున్న నైతిక చట్టము. ఎంత దీర్ఘంగాను, ఎంత యథార్థంగాను నేను వాటిని గూర్చి ఆలోచిస్తుంటే అంతగా ఆ రెండు సంగతులు మానని అభివృద్ధి చెందుతున్న అభినందనతోను భయభక్తులతోను నన్ను నింపుతాయి." "వలెను" (ought) అనేదాన్ని కాంట్ ఎంత రూఢియైన అవశ్యంగా చేశాడంటే, దేవుని ఉనికికి అతడు దానిని రుజువుగా ఉపయోగించునంత ప్రాముఖ్యమైనదిగా ఎంచాడు. దేవుని ఉనికికి ప్రామాణికమైన వాదనను అతడు బహుగా విమర్శించినా, మానవ నైతిక మంచితనాన్ని పూర్తిగావించడానికిని, దానిని బట్టి తన ఆనందానికిని, "ఈ ఫలితాన్నిచ్చే చాలినంత కారణం," "వివేకానికి అత్యున్నతమైన వివేకం అవసరం" అని అతడు నమ్ముతాడు.[10]

ఆ జీవి (Being) యొక్క ఉనికిని అతడు అంత బలీయంగా చూడగలుగుతాడు. కార్య కారణ వాదాన్ని అదే పనికి వినియోగించినవారిని అతడు నిందించాడు: జ్ఞానేంద్రియాల లోకాన్ని అధిగమించి, పరిపూర్ణమైన మానసిక భావాలను అతడు చూచాడు. ఏదియెలాగున్నా, కార్య కారణ వాదాన్ని చేసేవారు – లోకముయొక్క నిర్మాణకుని ముందు లోకం యొక్క అర్థాన్ని వెనుకకు తిరిగి చూడడంలో "ఆంటొలాజికల్ ఫాలసీ" చేయలేదు – జ్ఞానేంద్రియ లోకాన్ని దాటి నైతిక మనుష్యుని యొక్క ఆనందాన్ని ఫలితంగా యిచ్చే అవసరమైన (Being) జీవిని కాంట్ చూడడంలో కూడా తప్పులేదు. ఆ జీవితో, కాంట్ ఆనందపారవశ్యం చెందినవాడై, "పరిశుద్ధమైన చట్ట ప్రదాత," నీతిగల "న్యాయాధిపతి"

మరియు “మంచి అధిపతి” అని ఆయనను గూర్చి పలికాడు.[11]

స్వభావంలో ఎరిక్ ఫ్రాంక్ ఎంత వ్యత్యాసంగాను, ఎంత దైన్యమైన స్థితిలో ఉన్నాడు! “నైతిక అంతర్గత దృష్టి” ఉందని ఒప్పుకుంటాడు, కాని “పూర్తిగా భౌతికాతీత కొరత”లో అతడు తన్ను తాను నిలుపుకొంటూ ఉంటాడు. “కట్ట కడపటి సూత్రాన్ని నేను సంపూర్తిగా ప్రతిఘటిస్తాను. మరియు దాన్ని తృణీకరిస్తాను” అని అతడు ప్రకటించాడు.[12]

మానవాళి మధ్య మానవ జాతికి సహాయం చేయడానికి రూఢియైన అవశ్యకత యొక్క సార్వత్రిక సూత్రాలపై నిరంతరం పని చేసేవాని సద్భావన యొక్క విలువ మరియు దాని బలముచేత, ఏ మర్త్యునికంటెను కాంట్ బహు గాఢంగా కదిలింపబడినవాడై ఉండవచ్చు. వ్యక్తిగతంగా, లోకంలో అతి శ్రేష్ఠులైన మనుష్యులలో అతడు ఒకడై ఉండవచ్చు. ఏదియెలాగున్నా, విలువలపట్ల అతనికున్న ఉన్నతమైన భావన, పవిత్రంగా స్వార్థం లేకపోవడం, అనేవాటికి “మెత్తని, జెల్‌వంటి పదార్థం,” “స్పందిస్తున్న మురికి,” “ప్రై మోడియల్ ఊజ్” అనేవాటిలో వివరణయే లేదు.

ఒకవేళ పదార్థమే మంచితనము, దయ, మరియు ప్రేమ అనేవాటిని సృజింప గలిగినా, బాగా చాలినవాడే చావక బ్రదికియుంటాడని చెప్పుకునే పరిణామపు లోకంలో, దంతాలు, వంకర గోళ్లతో మృగ తుల్యముగా బ్రదకాలనే లోకంలో వాటికి స్థానముండదు. ఒకే సాధ్యపడే జ్ఞానయుక్తమైన వివరణ ఏమంటే – విలువ పట్ల తనకున్న ఉన్నత భావాన్ని కాంట్‌నందు ఉంచిన జీవి ఎవరో ఉండాలనేది అర్థసహితంగా ఉంటుంది. అప్పుడు చీకటివెంట పగలు వచ్చునట్లు, ఈ విశ్వ నిర్మాత యొక్క నిర్మాణకుడు కేవలం కట్టువాని కంటె మిన్నయైనవాడై ఉంటాడు: ఆయన సజీవుడు, ఆయన వివేకముగలవాడు మరియు ఆయన మంచివాడు.

ఆయన ఏ విధమైన దేవుడైయున్నాడు?

“దేవుని గూఢాంశములను నీవు తెలిసికొనగలవా? సర్వశక్తుడగు దేవునిగూర్చి నీకు పరిపూర్ణ జ్ఞానము కలుగునా?” (యోబు 11:7). దేవుని యొక్క పరిమితులను కనుగొనగలవా అనే ప్రశ్నకు వాస్తవమైన జవాబు వ్యతిరేకమయ్యిందైయుండాలి, ఎందుకంటె, “ఆయన పరిశోధింపజాలని మహా కార్యములను లెక్కలేనన్ని అద్భుత క్రియలను చేయువాడు” (యోబు 5:9). అయినా, ఒకడు పూల తోటలోనుండి బడికి వెళ్లుతూ ఉండగా, అతడు తోటమాలిని చూడకపోయినా, ఆ తోటమాలిని గూర్చి ఖచ్చితమైన కొన్ని సంగతులను తెలిసికోగలడు. అదే విధంగా, ఆకాశంవైపు తేరి చూచే ఏ సాధారణమైన వ్యక్తియైనా, అది పగలే కావచ్చు రాత్రియే కావచ్చు, సృష్టికర్త మరియు నిర్మాతయైన వాని బలమైన చేతి పనిని అతడు చూడగలగాలి (కీర్తన. 19:1–3 చూడు).

నిర్జీవ పదార్థం యొక్క సృష్టిలో, ఒకని లేక ఎక్కువ శక్తిగల సృష్టికర్తలను ఒకడు చూడగలడు. గ్రహముల కదలికను నడిపిస్తున్న చట్టాలన్నిటి యొక్క విదితమైన ఏకత్వంలో, సృష్టికర్త ఒక్కడే అయ్యున్నట్టును, ఆయనకు అనేక మంది సహాయకులున్నా, ఒకడే సమస్తాన్ని నడిపిస్తున్నట్టును ఒకడు తీర్మానానికి రావచ్చు. పైగా ప్రాణంలో ఏ రూపానికి

సృష్టికర్తయైనా, ఆయన సజీవుడైయుండాలి. ఆ ప్రాణి స్వీయ పరిజ్ఞానం గలవాడైయుంటే, వాని సృష్టికర్త వానికంటె తక్కువ కాదని చెప్పవచ్చు. అలాగే, స్వయం జ్ఞానంగల వ్యక్తికి నైతిక వివేచన కలిగియున్నట్టయితే, అతనిని చేసినవానికి అవి ఏ మాత్రం తక్కువగా ఉండవని తార్కికంగా చెప్పవచ్చు. అంచెలంచెలుగా, నిజం యొక్క ఒక మట్టంనుండి మరియొక మట్టంవరకు, తాను ఎన్నడూ చూడని సృష్టికర్తను గూర్చి నేర్చుకుంటూ, యింకను ఎక్కువగా నేర్చుకొనడానికి ఆశపడతాడు.

దేవుడు కేవలం ప్రేమ లేక పవిత్రమైన ఆత్మీయత అని చెప్పేవాడు – మనోగోచరమైన ఆదర్శం (ప్లాటో), లేక గడ్డం పెంచుకున్న ముసలివాడు లేక మానవుని సృష్టి (జ్సెనోఫెనెస్) లేక మానవ మనస్సు యొక్క పొడిగింపు (లుడ్విగ్ ఫ్యూయర్బా) లేక పేరాశగల యోచన (సిగ్మండ్ ఫ్రాయిడ్) లేక చనిపోయాడు (ఫ్రిడెరిక్ నీఛే) లేక కేవలం మన ఉనికికి ఆధారం (పాల్ టిల్లిచ్) లేక మన బలహీనతా భావాలచే తాకబడేవాడుకాడు అనేవారు యివ్వబడిన ఆధారాలన్నింటిని, రుజువులన్నింటిని ఆలోచించినవారు కారు. “చెవులను కలుగచేసిన వాడు వినకుండునా? కంటిని నిర్మించినవాడు కానకుండునా” (కీర్తన. 94:9). మానవునిలో గాఢమైన మనోభావాలను కలిగించినవాడు, వాటిని కలిగియుండకుండునా?

సూచనలు

[1]Ivan Yefremov, “The Human Brain God Made,” *20th Century Christian* (August 1970): 8. [2]Francis Darwin, ed., *Life and Letters of Charles Darwin* (New York: D. Appleton & Co., 1911), 1:282. [3]D. F. Lawden, University of Canterbury at Christ-church, New Zealand; quoted in John Lear, “The Future of God,” *Saturday Review* (29 August 1964): 184. [4]René Descartes, *Descartes Selections,* ed. Ralph M. Eaton (New York: Charles Scribner’s Sons 1927), 123. [5]Ibid. [6]The *Encyclopedia Americana,* 1962 ed., s.v. “Theism,” by H. W. Wright. [7]John Hick, *Classical and Contemporary Readings in the Philosophy of Religion* (Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1965), 471. [8]David Elton Trueblood, *Philosophy of Religion* (New York: Harper & Bros., 1957), 108. [9]Bertrand Russell, *Mysticism and Logic* (New York: Barnes & Noble, 1959), 48. [10]Immanuel Kant, “Theory of Ethics,” in *Kant Selections,* ed. Theodore Meyer Greene (New York: Charles Scribner’s Sons, 1957), 360-67.

[11]Ibid., 367. [12]Geddes MacGregor, *Introduction to Religious Philosophy* (Boston: Houghton Mifflin Co., 1959), 120.